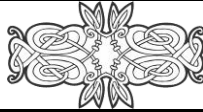


ЕКОНОМІКА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ



ENVIRONMENTAL
ECONOMICS

УДК 339.13 : 711.455
JEL Classification F5

Ступень Назар

д.е.н., доцент, доцент кафедри кадастру територій
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна

E-mail: nazstupen@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Анотація

Вступ. Сільський туризм є одним із перспективних напрямів туристичної індустрії, що при відносно малих витратах дає змогу долати комплекс проблем соціально-економічного розвитку сільських територій. Поряд з тим, на державному рівні не сформовано державної політики розвитку сільського туризму, адже в Законі України «Про туризм» відсутнє поняття «сільський туризм». Окрім того, під час розроблення заходів диверсифікації туристичного продукту потенціал сільського туризму майже не використовується.

Методи. Дослідження сформовано, ґрунтуючись на використанні розрахунково-конструктивного, експериментального та абстрактно-логічного методів, даних законодавчої та статистичної бази, а також вивченні науково-теоретичного матеріалу у площині формування організаційно-економічного інструментарію забезпечення державної політики розвитку сільського туризму в Україні.

Результати. Обґрунтовано теоретико-методичні засади формування державної політики розвитку сільського туризму. Визначено напрями удосконалення організаційно-економічного інструментарію забезпечення державної політики розвитку сільського туризму в Україні. Згідно результатів проведеного дослідження встановлено недоцільність розробки окремого стратегічного документа щодо розвитку сільського туризму на рівні держави через нерівномірність розподілу туристичного потенціалу сільських територій. Виокремлено ключові ознаки диференціації інструментарію регулювання сільського туризму за двома критеріями: спрямованістю вектору його впливу та пріоритетністю застосовуваних методів. Розкрито найбільш ефективні інструменти розвитку сільського туризму. Окреслено схему формування організаційно-економічного інструментарію забезпечення державної політики розвитку сільського туризму в Україні на різних рівнях її реалізації.

Перспективи. У контексті пропонованої стратегічної документації, окрім корегування та уточнення термінологічного апарату, цілей, задач і пріоритетів розвитку сільського туризму в країні, також потребують розроблення принципи та механізми міжвідомчої взаємодії й скоординованості застосованого інструментального забезпечення між рівнями державного регулювання. Найперспективнішими напрямками такої взаємодії й скоординованості в державній політиці розвитку сільського туризму вбачаються: фінансове стимулювання проектів у сфері розвитку сільського туризму (система субсидування та надання грантів); державно-приватне партнерство (у т.ч. у площині формування та просування туристичного продукту); інформаційно-консультаційна та освітньо-просвітницька робота тощо.

Ключові слова: державна політика, сільський туризм, організаційно-економічний механізм, інструментарій, регулювання, потенціал.

Вступ.

Попри наявність в Україні значного туристично-рекреаційного потенціалу, нині туристична галузь має низьку привабливість, як для вітчизняних, так і для іноземних туристів. При цьому одним із ефективних та перспективних для вітчизняної економіки напрямом рекреаційного природокористування є сільський туризм. Зокрема сільський туризм, може зіграти значну роль в стійкому економічному розвитку регіонів, оскільки сільське господарство належить до галузей, сумісних з рекреацією. Крім того, в умовах дефіциту бюджетних і власних коштів туристичних організацій на розвиток інфраструктури перспективним є саме сільський туризм, заснований на використанні житлового сектора сільських жителів.

Дослідники сільськогосподарської галузі та агропромислового комплексу в цілому також засвідчують вагомість розвитку суміжних галузей (тобто, несільськогосподарського спрямування) на профільних підприємствах та господарствах, як чинника, що сприятиме підвищенню збалансованості, сталості і прибутковості, скорочення впливу сезонності та можливих ризиків. Разом з тим, нині практично не сформовані, а ні стратегічні пріоритети, а ні організаційно-економічні інструменти державної політики розвитку сільського туризму.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Теоретико-прикладні аспекти державної підтримки та стимулювання розвитку сільського туризму в Україні, а також його роль і вплив на соціально-економічний розвиток регіонів вивчали В.І. Биркович, О.Ю. Дмитрук, Ю.В. Зінько, М.М. Костиця, В.І. Куценко, В.В. Липчук, Х.Й. Роглев, Ю.І. Стадницький, М.І. Ткаченко, А.О. Чечель та ін. Основний акцент в роботах цих авторів був зроблений на можливість і перспективи використання ефективного закордонного досвіду у вітчизняній практиці формування державної політики розвитку сільського туризму. При цьому поза науковою увагою залишаються питання розробки системи заходів, спрямованих на розвиток сільського туризму, на державному і місцевому рівнях. У зв'язку з цим, необхідні наукові дослідження концептуальних основ державної політики розвитку сільського туризму і методології її реалізації на різних рівнях управління.

Мета.

Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних засад формування державної політики розвитку сільського туризму та визначення напрямів удосконалення організаційно-економічного механізму її забезпечення в Україні.

Методологія дослідження.

Методологія дослідження ґрунтується на використанні розрахунково-конструктивного та експериментального методів з метою удосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення державної політики розвитку сільського туризму; монографічного методу – для опрацювання останніх досліджень, нормативно-правової бази, статистичної інформації; абстрактно-логічного методу – з метою теоретичного узагальнення та формування пропозицій подальшого розвитку.

Результати.

Реалізація державної політики у сфері розвитку сільського туризму в Україні, згідно діючого законодавства, може відбуватися на державному, регіональному та місцевому рівнях. Поряд з тим, дієва державна політика в сфері розвитку сільського туризму має забезпечувати формування: плідної взаємної роботи та скоординованих дій у напрямі збалансованого розвитку сільського туризму на всіх управлінських рівнях (державному, регіональному, місцевому, мікрорівні); ініціативних міжгалузевих інтеграційних процесів у досліджуваному напрямі; збалансованої системи стратегічного регулювання, а також контролю розвитку сільського туризму, зокрема і в частині його фінансово-організаційної підтримки та стимулювання.

Таблиця 1

Основні економічні показники сільського туризму за регіонами України, 2017 р.*

Регіон/область	Кількість садиб, од.	Кількість розміщених, осіб	Середня місткість садиб, місце	Площа садиб, м ²		Доходи від наданих послуг, тис. грн	Витрати, тис. грн	Фактичні витрати на один людину-день перебування, грн	Кількість ночівель, од.	Середня тривалість перебування розміщених осіб, днів	Коефіцієнт використання місткості КЗР	Кількість днів роботи
				усього	у тому числі житлова							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Україна	377	82570	13,5	94763,1	45924,1	53594,4	248,1	213081	2,6	0,20	89793	53594,4
Вінницька	1	35	12,0	80,0	48,0	105,0	257,0	183	5,2	0,10	183	105,0
Волинська	2	3050	15,0	1052,1	213,1	937,9	286,4	3710	1,2	0,50	455	937,9
Дніпропетровська	1	265	9,0	126,4	76,0	131,2	186,9	702	2,6	0,20	365	131,2
Донецька	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Житомирська	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Закарпатська	8	488	9,5	1815,3	1297,3	501,3	371,9	1423	2,9	0,10	2275	501,3
Запорізька	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Львівська	306	55096	12,8	59493,6	36266,4	39214,9	253,5	153115	2,8	0,10	74076	39214,9
Київська	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Кіровоградська	2	1669	11,5	7750,0	240,0	462,8	236,2	1959	1,2	0,60	299	462,8
Луганська	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Львівська	14	2797	19,5	4060,9	2064,5	4980,1	215,8	21342	7,6	0,30	4017	4980,1
Миколаївська	4	881	23,5	5680,0	1340,2	1378,4	399,3	3452	3,9	0,40	325	1378,4
Одеська	3	1672	8,0	216,6	144,2	800,9	239,4	3341	2,0	1,00	418	800,9
Полтавська	1	15	7,0	98,0	70,0	3,0	150,0	15	1,0	0,00	365	3,0
Рівненська	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Сумська	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тернопільська	6	4088	26,5	1145,9	773,6	1052,2	193,4	4193	1,0	0,20	1007	1052,2
Харківська	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Херсонська	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хмельницька	6	3797	23,5	1486,0	680,0	839,4	193,0	4609	1,2	0,20	1156	839,4
Черкаська	4	728	7,5	374,0	298,0	128,5	180,2	1343	1,8	0,60	433	128,5
Чернівецька	16	6974	16,2	3771,3	1990,9	2741,4	229,3	12022	1,7	0,20	3798	2741,4
Чернігівська	3	1015	13,3	7613,0	421,9	317,4	192,1	1652	1,6	0,20	621	317,4

*Джерело: сформовано за даними Державної служби статистики України.

Незважаючи на високий потенціал сільського туризму в багатьох регіонах, а також можливості залучення різних цільових аудиторій туристів, рівень його економічного розвитку в розрізі областей України нерівномірний (табл. 1). Сільський зелений туризм невід’ємно пов’язаний із діяльністю особистих селянських господарств, які одночасно виступають у ролі головного предмету зацікавленості туристів та нічліжної бази. Він надає селянам можливість реалізовувати вирощену продукцію одразу ж на місці і не лише як сільськогосподарську сировину, а й у вигляді продуктів харчування після відповідного оброблення та приготування.

Поряд з тим, як свідчить практичний досвід – на державному і регіональному рівнях відсутня інтеграція та координація окремих інструментів і методів реалізації державної політики розвитку у сільськогосподарській та туристичній сферах. Так, нині в Україні діє Закон України «Про туризм» [1], де навіть не визначено сутності «сільський туризм», проте у Ст. 4 Закону серед видів туризму його виокремлено, а також визначено сільський туризм одним із основних пріоритетних напрямів державної політики в галузі туризму.

У цьому зв’язку, досягнення мети щодо формування дієвого організаційно-економічного інструментарію забезпечення державної політики розвитку сільського туризму в Україні визначає необхідність розв’язання таких задач:

– диференціація інструментарію регулювання сільського туризму (відповідні різновиди варто застосовувати залежно від типу сільських територій, приміром – селища міського типу, або малі міста);

– виявлення найбільш результативних інструментів розвитку сільського туризму.

Зупиняючись на першій задачі, наголосимо, що в поняття інструментарію регулювання сільського туризму варто вкладати розуміння системи, яка генерує сприятливі умови для розвитку сфери сільського туризму, підприємницької та суспільної активності в цьому напрямі, встановлює комплекс робіт із залучення та освоєння інвестицій.

Вивчення регіонального інструментарію регулювання сільського туризму дає змогу виокремити ключові ознаки його диференціації: за критерієм пріоритетності застосовуваних методів та за критерієм спрямованості вектору впливу. Зокрема, щодо першого критерію відмітимо, що ключовими методами регулювання на макро- і мезо- рівнях є організаційні та економічні. Виходячи із цього, інструментарій регулювання сфери сільського туризму доцільно розподілити на економічний, організаційний та організаційно-економічний (рис. 1).



Рис. 1. Диференціація інструментарію регулювання сфери сільського туризму за критерієм пріоритетності застосовуваних методів*

*Джерело: сформовано автором на основі [2; 7; 8].

Критерій спрямованості вектору впливу розкривається через об’єкт регулювання стосовно системи сільського туризму. Згідно цього критерію варто виокремити інструменти регулювання сільського туризму прямого та непрямого впливу (рис. 2).



Рис. 2. Диференціація інструментарію регулювання сфери сільського туризму за критерієм спрямованості вектору впливу*

*Джерело: сформовано автором на основі [6; 8; 9].

Інструментарій економічного спрямування переважно передбачає застосування інструментів, методів і заходів розвитку сільського туризму. Виходячи з наявного досвіду, до основних із них належать:

– інструменти оподаткування, які дозволяють знизити фіскальне податкове навантаження на суб'єктів господарювання в сфері сільського туризму шляхом надання пільг;

– фінансові інструменти, що реалізуються через систему субсидування, дотування та інші форми відшкодування витрат суб'єктами господарювання в сфері сільського туризму.

Інструментарій організаційного спрямування передбачає, насамперед, застосування інструментів організаційного та адміністративного спрямування щодо регулювання сільського туризму. Передусім, сюди відносять консалтинговий та інформаційний інструментарій, формуючи та поглиблюючи інформаційне забезпечення у сфері сільського туризму:

– інформаційна база, заходи та напрями роботи, які надають можливість посилити інформованість суб'єктів, задіяних у сфері сільського туризму, щодо його інвестиційної привабливості, активності, темпів та напрямів розвитку;

– консалтингові дії, скеровані на ознайомлення та застосування передових практик підприємницьких та інших починань в досліджуваній сфері;

– заходи освітнього та ознайомчого спрямування, зосереджені на навчанні дебютантів або потенційних бізнесменів бізнес-технологіям в індустрії сільського туризму.

Маркетинговий інструментарій передбачає формування та просування місцевого туристичного продукту, а також формування іміджу рекреаційної дестинації в сфері сільського туризму. Пропаганда, на противагу розглянутому вище інструментарію, застосовується доволі рідко, попри те, що як закордонний, так і вітчизняний досвід свідчать про вагомість та актуальність цільових зусиль щодо залучення сільських жителів до туристичної індустрії. Цю групу формують інструменти, які регулюють зацікавлення та залучення місцевих мешканців до підприємницької активності у сільському туризмі. Головним призначення такої групи інструментів є популяризація підприємницьких ініціатив у досліджуваній сфері [3, с. 45; 10, с. 267].

Досвід функціонування вітчизняного сільського туризму доводить, що також

високозатребуваним є організаційно-економічний інструментарій забезпечення державної політики розвитку сільського туризму. Його особливістю є балансування економічних і організаційних інструментів та технологій їх застосування. Найпоширеніші приклади такого інструментарію – кластерний підхід та державно-приватне партнерство. До цієї групи інструментів також варто віднести заходи щодо формування інфраструктури підприємництва в сфері сільського туризму. Той же інструментарій можна згрупувати в два блоки – прямого чи непрямого впливу на регулювання сфери сільського туризму (рис. 2).

Інструментарій прямого вектору дії сприяє зростанню інвестиційної привабливості сільського туризму та заохочує підприємницьку зацікавленість у цій сфері. Зазначимо, що це найбільша група інструментів. Інструменти непрямого вектору дії заохочують підприємницьку зацікавленість опосередковано шляхом формування відповідного підприємницького середовища в індустрії сільського туризму [5, с. 189–202; 8, с. 72–74].

Говорячи про виявлення найбільш результативних інструментів розвитку сільського туризму, відмітимо, що вирішення цієї задачі базується на системі інформаційно-аналітичних висновків щодо:

- сучасного стану та тенденцій розвитку сільського туризму на основі прогнозової оцінки;
- системи інструментів управління сільським туризмом на регіональному рівні, а також на рівні територіальних громад;
- законодавче та правове забезпечення сфери сільського туризму;
- чинників, які справляють вплив на розвиток сільського туризму.

Відмітимо, що, на нашу думку, варто зважати на вагомість чергових фактів, які впливатимуть на формування регулюючого інструментарію у сфері сільського туризму протягом, принаймні, найближчих п'яти років.

Так, передусім, розвиток індустрії туризму має узгоджуватися із планами туристичної адміністрації, у т.ч. у площині формування туристичних кластерів, комплексів тощо під час реалізації цільових маркетингових зусиль (брендування та просування туристичних продуктів). Також за умови збереження протягом найближчих років сформованих геополітичних та економічних тенденцій варто передбачати переформатування істотної частки виїзних туристів на внутрішній туристичний потік, про що теж свідчать міркування експертів у цій сфері. Відтак, для підприємств туристичної сфери передбачається формування нових цільових аудиторій та розширення сегментів такого ринку в частині врахування їх поведінкових властивостей. Тобто, потенційний збутовий ринок сільського туристичного продукту зростатиме.

Поряд з тим, такий стан речей сприятиме загостренню конкуренції між туристичними зонами, що викличе відповідні наслідки:

- туристичні дестинації будуть вимушені употужнити заходи щодо унікальності туристичного продукту, його брендування та просування на ринку;
- ґрунтуючись на закономірностях розвитку життєвого циклу компаній, туристичні дестинації змушені будуть орієнтуватися на оптимізацію, збалансування та зростання результативності своєї роботи.

Тому розвиток сільського туризму буде зосереджено переважно в сегментах малого та середнього підприємництва, зокрема в тих видах туристичної діяльності, що дають змогу зробити туристичний продукт унікальним із окремими ознаками автентичності [3, с. 46]. Насамперед, йдеться про аграрний, сільський, гастрономічний, мисливський туризм, проекти в сфері народної художньої творчості та ремісництва, створення неординарних туристичних об'єктів показу тощо [7, с. 92–94]. Окрім того, варто чекати на підприємницькі ініціативи, зокрема, у площині маркетингу та просування туристичного продукту.

Потреби туристичних фірм в оптимізації та зростанні ефективності власної роботи стимулюватимуть становлення і розвиток B2B ринку у площині застосування інформаційних, інноваційних та інших технологій у сфері туристичних послуг, а також вищогоякісного сервісу для

туристів. На рис. 3 схематично подано низку заходів, які справляють істотний вплив на розроблення інструментального наповнення системи регулювання сільського туризму.

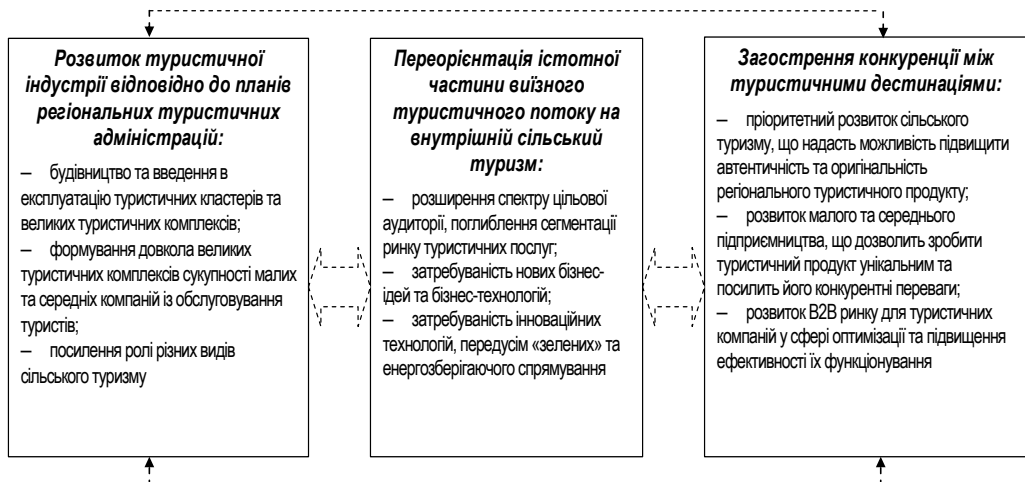


Рис. 3. Основні заходи та шляхи їх реалізації, що здійснюють вплив на розроблення інструментального наповнення системи регулювання сільського туризму*

*Джерело: сформовано автором на основі [1; 3; 4; 7; 8].

Серед об'єктів заохочення підприємницької ініціативи у сфері сільського туризму фігуруватимуть [2; 8; 9]:

- застосування інформаційних технологій в інтернет-мережах та SMART-середовищі;
- застосування інноваційних бізнес-технологій;
- маркетингові проекти щодо брендування та просування туристичного продукту;
- розвиток малого та середнього підприємництва.

Дієвим інструментарієм регулювання сільського туризму є такий, що забезпечує досягнення запланованих цільових показників, або ж індикаторів реалізації стратегічних рішень в туристичній сфері та узгоджується із цілями розвитку туристично-рекреаційного комплексу в межах певного регіону чи дестинації. З-поміж показників дієвості зазначеного інструментарію варто виокремити: економічні; соціальні; технологічні.

Найефективнішими у цьому зв'язку, на нашу думку, є інструменти прямого вектору дії. Передусім, це інструментарій державної підтримки. Адже вони передбачають адресність щодо об'єкта та предмета заохочення, а також є доволі гнучкими й мають здатність до адаптації. Так само ефективними є інструменти, які забезпечують взаємодію та взаємодоповнення відповідних цільових регіональних програм у сфері розвитку сільського туризму. Йдеться, передусім, про створення та узгодження переліку співвиконавців регіональних стратегічних документів у туристичній сфері. Окрім того, дієвим вбачається інструментарій щодо розвитку інфраструктурного забезпечення сільського туризму з урахуванням інформаційно-консалтингового сприяння, низки освітньо-культурних заходів тощо.

Невіддільною і вельми вагомою компонентою ефективного дієвого інструментарію регулювання сільського туризму є його пропаганда із залученням місцевих жителів та бізнесменів із суміжних видів господарської діяльності до туристичної сфери. У довгостроковій перспективі варто передбачати дедалі частішу реалізацію системного підходу до розвитку такого підприємництва. Системний підхід відбиватиметься через поєднання та взаємоузгодження низки різних інструментів стимулювання та підтримки підприємницьких починань протягом всіх чергових етапів розвитку

проектів, а також інтеграції з рядом інших інструментів державного регулювання на всіх рівнях.

В очікуваному інструментарії регулювання сфери сільського туризму в Україні слід зважати на зростаючі інтеграційні тренди розвитку. Передусім, вони зумовлені поєднанням сільського господарства, туризму та культурної сфери, де розгортатиметься мале й середнє підприємництво. Окрім того, варто зважати на необхідність формування вертикального взаємозв'язку і взаємодоповнення регулюючих інструментів у сфері сільського туризму, враховуючи при цьому пріоритетні завдання та чинники, які визначають його розвиток.

Зважаючи на вище зазначене, ключові аспекти формування організаційно-економічного інструментарію забезпечення державної політики розвитку сільського туризму в Україні, на нашу думку, варто окреслити наступним чином (рис. 4).

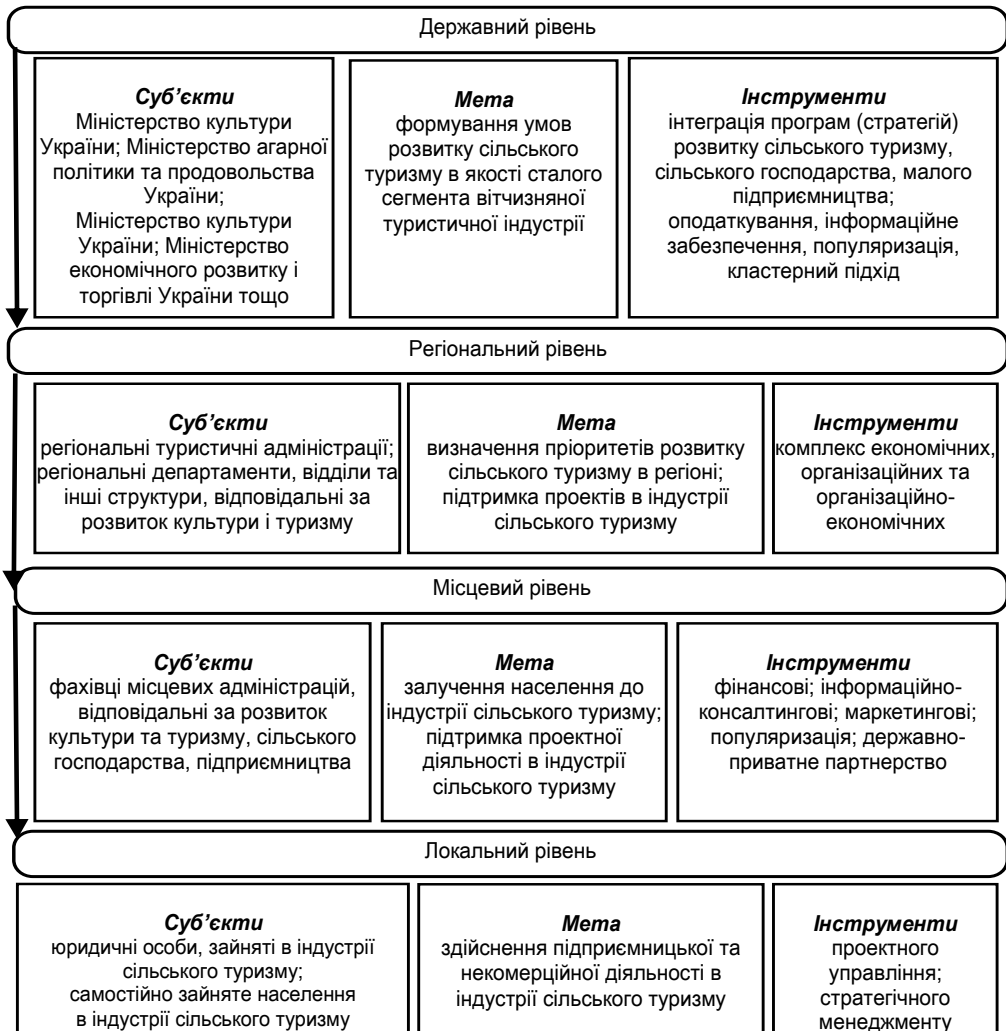


Рис. 4. Формування організаційно-економічного інструментарію забезпечення державної політики розвитку сільського туризму в Україні на різних рівнях її реалізації*

*Джерело: сформовано автором на основі [1; 6; 8; 9; 10].

Висновки і перспективи.

Таким чином, у структурі ключових положень формування організаційно-економічного інструментарію забезпечення державної політики розвитку сільського туризму в Україні відображено суб'єкти його формування та функціонування, встановлені цілі на визначених етапах реалізації, а також найчастіше застосовувані інструменти у цій площині.

Окрім того, обґрунтовано недоцільність розробки окремого стратегічного документа щодо розвитку сільського туризму на рівні держави, оскільки раціональним вважаємо розроблення підпрограми розвитку сільського туризму в межах програми розвитку туризму, де було б визначено мету, завдання, механізм, шляхи та заходи щодо її реалізації. Тоді як на рівні регіонів варто розробити окремий стратегічний документ щодо розвитку сільського туризму в тих регіонах, де він є однією із пріоритетних галузей економіки. Важливою складовою цього стратегічного документа є обґрунтування механізму міжвідомчої взаємодії та координації інструментарію між рівнями державного впливу. Серед найбільш перспективних сфер міжвідомчої взаємодії в галузі сільського туризму варто виділити: пряма фінансова підтримка сільського туризму; державно-приватне партнерство в сфері сільського туризму; інформаційна, консультаційна, просвітницька та освітня діяльність в сфері сільського туризму тощо.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про туризм» / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/>
2. Bansal S., Kumar J. Ecotourism for Community Development: A Stakeholder's Perspective in Great Himalayan National Park. *International Journal of Social Ecology and Sustainable Development*. 2011. 2(2). 31-40.
3. Бабікова К.О. Сучасний стан і тенденції розвитку агротуризму в Івано-Франківській області. *Збалансоване природокористування*. 2013. № 4. С. 43–47.
4. Кононова Н.Н. О проблемах рекреации на землях сельскохозяйственного назначения. Туризм на Дальнем Востоке: бизнес, инвестиционные стратегии, образование и экология: регион. научн.-практ. конф.: матер. Владивосток: Изд.-во ДВГАЭУ, 2003. С. 158–160.
5. Арсеньева Е.И., Кусков А.С. Основные концепции и направления современного экотуризма: компаритивный анализ. Туризм и культурное наследие: [сб. науч. ст.] / Саратов: СГУ, 2005. Вып. 3. С. 186–206.
6. Косолапов А.Б., Лозовская С.А. Совершенствование системы сельского туризма гостеприимства в Приморском крае. *Экономика и менеджмент инновационных технологий*. 2012. № 12. URL: <http://ekonomika.snauka.ru/2012/12/1449>
7. Липчук В.В., Липчук Н.В. Агротуризм: організаційно-економічні засади розвитку: монографія. Львів: СПОЛОМ, 2008. 160 с.
8. Трухачев А.В. Концептуальные основы государственной политики развития сельского туризма: дис. ... д-ра экон. наук: 08.00.05 / Санкт-петербургский государственный экономический университет. Санкт-петербург: Санкт-петербургский государственный экономический университет, 2016. 341 с.
9. Гончаров Ю.В. Сільський зелений туризм як перспективний напрям розвитку загального піднесення економічного рівня регіону. *Національна економіка, Інтелект XXI*. 2014. №3. С.41–45.
10. Чудовська В.А. Інструментальне забезпечення організаційно-економічного механізму екологічно збалансованого управління земельними ресурсами. Екологія і природокористування в системі оптимізації відносин природи і суспільства: матеріали III міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 24–25 березня 2016 р.: матеріали. Тернопіль: Крок, 2016. Ч. 2. С. 266–268.

Статтю отримано: 11.04.2018 / Рецензування 15.05.2018 / Прийнято до друку: 01.06.2018

Nazar Stupen

Doctor in Economics, Assistant Professor
Department of Cadastre of Territory
Lviv Polytechnic National University
Lviv, Ukraine
E-mail: nazstupen@gmail.com

FORMATION OF ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC INSTRUMENT FOR PROVIDING GOVERNMENT POLICY FOR RURAL TOURISM DEVELOPMENT IN UKRAINE

Abstract

Introduction. Rural tourism is one of the promising directions of the tourism industry, which, at a relatively low cost, able to overcome a complex of problems of social and economic development of rural territories. At the same time, state policy on the development of rural tourism has not formed at the state level. Also, in developing measures for diversifying tourism products, the potential of rural tourism is almost not used.

Methods. The research is based on the use of calculation and constructive, experimental, abstract and logical methods, the data of the legislative and statistical base, as well as the study of scientific and theoretical material in the form of organizational and economic tools for ensuring of the state policy of development of the rural tourism in Ukraine.

Results. The theoretical and methodological principles of formation of the state policy of development of rural tourism are substantiated in the article. The directions for improvement of organizational and economic tools for ensuring the state policy of development of rural tourism in Ukraine are determined. According to the results of the study, it is inappropriate to develop a separate strategic document on rural tourism development at the state level due to the uneven distribution of the tourist potential of rural areas. The key features of differentiation of the toolkit for regulation of rural tourism are distinguished according to two criteria: the direction of the vector of its influence and the priority of the applied methods. The most effective tools of rural tourism development are revealed. The scheme of formation of organizational and economic tools for ensuring the state policy of development of rural tourism in Ukraine at different levels of its implementation is outlined.

Discussion. In the context of the proposed strategic documentation, in addition to the correction and clarification of the terminology apparatus, the goals, objectives and priorities of rural tourism development in the country, also need to develop principles and mechanisms for interagency cooperation and co-ordination of the applied instrumentation between the levels of state regulation. The most promising areas of such interaction and co-ordination in the state policy of rural tourism development are: financial stimulation of projects in the sphere of the rural tourism development (subsidy and grant system); public and private partnership (including in the area of formation and promotion of tourism product); informational and consulting, educational and educational work, etc.

Keywords: state policy, rural tourism, organizational and economic mechanism, tools, regulation, potential.

References

1. Zakon Ukrainy «Pro turyzm». zakon5.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws>.
2. Bansal, S., & Kumar, J. (2011). Ecotourism for Community Development: A Stakeholder's Perspective in Great Himalayan National Park. [International Journal of Social Ecology and Sustainable Development], 2(2), 31-40.
3. Babikova, K.O. (2013). Suchasnyi stan i tendentsii rozvytku ahroturyzmu v Ivano-Frankivskii oblasti [Current status and trends of agro tourism in Ivano-Frankivsk region]. *Zbalansovane pryrodokorystuvannia* [Balanced nature management], 4, 43-47.
4. Kononova, N.N. (2003). O problemakh rekreatsii na zemlyakh sel'skokhozyaystvennogo naznacheniya [About the problems of recreation on agricultural land]. *Turizm na Dalnem Vostoke: biznes, investicionnye strategii, obrazovanie i ekologija: regionalnaya nauchno-praktichnaya konferencia*. Vladivostok, Russia, 158-160.
5. Arseneva, E.I., & Kuskov, A.S. (2005). Osnovnyye kontseptsii i napravleniya sovremennoho ekoturizma: kompartivnyy analiz [Basic concepts and directions of modern ecotourism: a comparative analysis]. *Turizm i kulturnoe nasledie* [Tourism and cultural heritage], 3, 186-206.
6. Kosolapov, A.B., & Lozovskaia, S.A. (2012). Sovershenstvovaniye sistemy selskogo turizma gostepriimstva v Primorskom krae [Perfection of the system of rural hospitality tourism in the Primorsky Krai], *Ekonomika i menedzhment innovatsionnykh tekhnologiy* [Economics and management of innovative technologies], 12. *ekonomika.snauka.ru*. Retrieved from <http://ekonomika.snauka.ru/2012/12/1449>
7. Lypchuk, V.V., & Lypchuk, N.V. (2008). *Ahroturyzm: orhanizatsiino-ekonomichni zasady rozvytku* [Agritourism: organizational and economic principles of development]. Lviv, Ukraine: SPOLOM.
8. Truhachev, A.V. (2016). *Kontseptualnyye osnovy gosudarstvennoy politiki razvitiya selskogo turizma* Doctoral dissertation. St.Peterburg State Economy University. St.Peterburg, Russia.
9. Honcharov, Y.V. (2014). Silskyi zelenyi turizm yak perspektyvnyi napriam rozvytku zahalnoho pidnesennia ekonomichnoho rivnia rehionu [Green tourism as a promising trend of general economic level rise in the region]. *Natsionalna ekonomika, Intelpekt XXI* [National Economy, Intellect XXI.], 3, 41-45.

10. Chudovska, V.A. (2016). Instrumentalne zabezpechennia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu ekolohichno zbalansovanoho upravlinnia zemelnymy resursamy [Instrumental provision of organizational and economic mechanism of ecologically balanced management of land resources]. *Ekolohiia i pryrodokorystuvannia v systemi optymizatsii vidnosyn pryrody i suspilstva: III mizhnarodna naukovo-praktychna internet-konferentsiia. Ternopil: Krok. 266–268.*

Received: 04.11.2018 / Review 05.15.2017 / Accepted 06.01.2018

